

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 456/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivetou Balalovou, advokátkou, Ružová dolina 606/10, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 72/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 72/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v pozícii žalobcu v právnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 14 C 72/2017 v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. Žaloba bola okresnému súdu doručená 9. decembra 2017. Okresný súd až 8. novembra 2018 (po 11 mesiacoch od doručenia žaloby) vyzval zástupcu žalovaného na vyjadrenie k žalobe a následne uznesením z 28. augusta 2019 vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného k žalobe, čo sťažovateľ učinil podaním zo 4. októbra 2019. Okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie zástupcu žalovaného (duplika) 13. novembra 2019, ktoré okresný súd doručil sťažovateľovi 15. decembra 2019. Od tohto momentu bol okresný súd vo veci nečinný.

Sťažovateľ preto 16. júna 2021 (po viac ako rok a pol trvajúcej nečinnosti v konaní okresného súdu) podal predsedovi okresného súdu sťažnosť pre porušenie svojho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote. Predseda okresného súdu vybavil sťažnosť sťažovateľa upovedomením č. k. 1SprV/270/2021 z 13. júla 2021 ako nedôvodnú a uviedol, že „*možnosť nariadenia pojednávania v predmetnej veci sa vzťahuje na obdobie, počas ktorého súd fungoval v obmedzenom režime v záujme ochrany pred šírením ochorenia COVID-19, a v rovnako obmedzenom rozsahu boli vykonávané pojednávania v jednotlivých konaniach.*“.

3. Okresný súd nariadil prvé pojednávanie vo veci na 19. október 2021, teda takmer 4 roky od podania žaloby, ktoré odročil na účely vyhlásenia rozsudku na 12. november 2021. Oznamovaním z 11. novembra 2021 okresný súd zrušil termín vyhlásenia rozsudku z dôvodu na strane sudcu. Podaním z 24. januára 2022 sťažovateľ požiadal okresný súd o vyhotovenie, vyhlásenie a odoslanie rozsudku. Rozsudok z 12. januára 2022 (doručený 20. februára 2022) sťažovateľ napadol odvolaním 23. februára 2022. Okresný súd uznesením z 25. marca 2022 sťažovateľovi uložil zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. Z neznámeho dôvodu uvedené uznesenie nedoručoval okresný súd sťažovateľovi, ale len jeho splnomocnenému zástupcovi, ktorý však mal plnú moc udelenú len na zastupovanie sťažovateľa na pojednávaní 19. októbra 2021, a nie na celé konanie. Sťažovateľ sa s uznesením oboznámil náhodne v elektronickej verzii súdneho spisu a z dôvodu právnej obozretnosti podal proti uzneseniu sťažnosť, keďže poplatok za odvolanie proti rozsudku bol okresným súdom vyrubený v nesprávnej výške, pretože okresný súd opomenul, že odvolanie bolo podané elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom.

4. Sťažovateľ zastáva názor, že prejednávaná vec nie je právne zložitá a pokiaľ by súd vo veci plynule konal, tak v tomto čase už mohla byť vec právoplatne rozhodnutá. Prieťahy v konaní, ktoré sťažovateľ namieta, vznikli iba pomalou a neefektívnou činnosťou okresného súdu. I keď sa sťažnosťou napadnuté konanie aktuálne presunulo do fázy uskutočňovania procesných úkonov okresného súdu v súvislosti s predložením súdneho spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní, nemožno opomenúť, že okresný súd od podania odvolania (február 2022) koná nesústredene a vydal také uznesenie, ktoré je chybné a proti ktorému musel sťažovateľ podať sťažnosť. V čase podania ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní nebolo právoplatne rozhodnuté ani po viac ako 4 rokoch od podania žaloby.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že nečinnosť v tomto namietanom konaní možno konštatovať iba v období od 22. februára 2018 do 7. novembra 2018, ktorá súvisí s nadmernou zaťaženosťou sudkyne v súvislosti s celkovým počtom spisov v súdnom oddelení 14C. Vo vzťahu k obdobiu od 14. novembra 2019 do 17. februára 2020 okresný súd uviedol, že úkony spojené s prípravou pojednávania boli vykonané k 17. februáru 2020, teda možnosť nariadenia pojednávania v predmetnej veci sa vzťahuje na obdobie, počas ktorého okresný súd fungoval v obmedzenom režime v záujme ochrany pred šírením ochorenia COVID-19, a preto nejde o nečinnosť súdu, ktorá by mala byť považovaná za prieťahy konania. Dĺžku konania okresný súd ospravedlňuje

objektívnymi príčinami, a to nepriaznivými personálnymi podmienkami a zaťaženosťou súdu, na čo opakovane upozorňoval Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

6. Zákonná sudkyňa k veci uviedla, že sťažovateľ podal žalobu 9. decembra 2017 a rozsudok vo veci bol súdom vyhlásený 12. januára 2022. Predchádzajúci termín vyhlásenia rozsudku bol zrušený z dôvodu prekážky na strane sudcu, o čom bol sťažovateľ upovedomený. Rozsudok bol vypracovaný v zákonnej lehote a doručovaný sťažovateľovi 25. januára 2022, prevzatý sťažovateľom až 10. februára 2022. Je pravdou, že súd vydal uznesenie o vyrubení súdneho poplatku za podané odvolanie, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Sťažovateľ namieta, že čakal na rozhodnutie roky, avšak verejnému prejednávaniu veci bránil COVID-19 a strany sporu sa nevzdali práva na verejné prejednanie veci. Sudkyňa tiež uviedla, že nejde o vec prednostného významu na prejednanie veci a nebolo možné ju rozhodnúť „od stola“. V tomto smere poukázala na nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 579/2015 a sp. zn. III. ÚS 204/2021.

II.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike zotrval na názore, že priebeh súdneho konania na prvom stupni bol ovplyvnený nesústredenou činnosťou okresného súdu. Konanie pred okresným súdom nebolo právne ani fakticky náročné, v správaní sťažovateľa nebadáť žiadne obštrukčné konanie. Argumentáciu okresného súdu o neprimeranom vysokom nápade vecí a okolnostiach súvisiacich s pandemiou COVID-19 berie sťažovateľ na vedomie, ale nemožno ju prijať ako dôvod, pre ktorý okresný súd nerozhodol o žalobe v primeranom čase od podania žaloby.

8. Neprimerane vysoký nápad vecí nezabavuje Slovenskú republiku záväzku zabezpečiť plynulý výkon justície (II. ÚS 40/97, III. ÚS 17/02, III. ÚS 69/2011), rovnaký záver vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

11. Predmetom napadnutého konania je náhrada škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom uplatnená podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pokiaľ ide o posudzovanie právnej a skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo veci meritórne

rozhodol po uskutočnení jediného pojednávania, teda nešlo o vec právne ani skutkovo zložitú. Žiadny argument v tomto zmysle nepredniesol ani okresný súd.

12. Po preskúmaní príslušného spisového materiálu ústavný súd tiež konštatuje, že sťažovateľ sa svojím konaním o predĺženie namietaného konania nijako nepričinil. Sťažovateľ riadne uplatňoval svoje práva, keď proti rozsudku okresného súdu z 12. januára 2022 podal odvolanie a neskôr (12. apríla 2022) napadol sťažnosťou aj uznesenie o vyrubení súdneho poplatku. Akceptujúc túto procesnú aktivitu sťažovateľa, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, avšak zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba a nemožno ju pripísať ani v neprospech štátneho orgánu konajúceho vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016, II. ÚS 481/2017).

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní. Z doterajšieho priebehu tohto konania vyplýva, že okresný súd o žalobe sťažovateľa rozhodol zamietavým rozsudkom z 12. januára 2022 po tom, ako vo veci uskutočnil jediné pojednávanie konané 19. októbra 2021, ktoré bolo odročené na 12. november 2021 na účely vyhlásenia rozhodnutia. Z dôvodov na strane zákonného sudcu bol termín vyhlásenia rozsudku zmenený na 12. január 2022. K významnému posunu v právnej veci sťažovateľa spočívajúcemu v meritórnom rozhodnutí o podanej žalobe teda došlo ešte pred podaním ústavnej sťažnosti (4. augusta 2022). Odvolanie sťažovateľa proti rozsudku z 12. januára 2022 bolo okresnému súdu doručené 25. februára 2022, doplnené 28. februára 2022. Následne okresný súd vykonával procesné úkony súvisiace s podaným riadnym opravným prostriedkom podľa § 373 a nasl. Civilného sporového poriadku, čo prebiehalo v období od 18. marca 2022 do 3. októbra 2022. Okresný súd predložil dotknutý spis na odvolacie konanie 10. októbra 2022. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietaný nesústredený postup okresného súdu pri rozhodovaní o výške súdneho poplatku za podané odvolanie, ústavný súd konštatuje, že sudca na základe sťažnosti sťažovateľa v primeranej lehote rozhodol o zmene uznesenia o povinnosti zaplatiť súdny poplatok z 25. marca 2022 (vydané vyšším súdnym úradníkom) uznesením z 18. júla 2022. Predmetné rozhodovanie o súdnom poplatku tak prebiehalo súčasne s úkonmi okresného súdu smerujúcimi k predloženiu veci na odvolacie konanie, teda k predĺženiu namietaného konania v tejto súvislosti napokon nedošlo.

14. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť prieťahy v konaní, ústavný súd so všeobecným odkazom na svoju ustálenú judikatúru neakceptoval. Vysoká zaťaženosť sudcov či jednotlivých súdnych oddelení nemôže byť na ťarchu strany sporu (účastníkov) a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej, i keď v prípade tohto porušovateľa ide o dlhotrvajúci a zrejme neriešený problém.

15. Ústavný súd tiež konštatuje, že dĺžka konania sa nepochybne predĺžila v dôsledku mimoriadnej pandemickej situácie na území Slovenskej republiky. Ústavný súd už uviedol, že nepriaznivá pandemická situácia predstavuje objektívnu prekážku brániacu právoplatne skončenej veci, a teda ju nemožno kvalifikovať ako prieťah (II. ÚS 245/2020, IV. ÚS 465/2020), no v rámci celkových okolností prípadu v hraničných prípadoch by nebolo adekvátne ju úplne prehliadať. Z § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré

zákony v znení neskorších predpisov vyplýva, že v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu súdy vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov konanie sťažovateľa nepatrí do prednostnej agendy všeobecných súdov a v čase mimoriadnej situácie predmet konania nespadal do škály právnych vecí, v ktorých bolo nevyhnutné vykonávať pojednávanie. Vzhľadom na procesné štádium napadnutého konania, keď okresný súd po odpadnutí tohto dôvodu takmer okamžite rozhodol, ústavný súd akceptoval obranu okresného súdu spočívajúcu v realizácii opatrení súvisiacich so zabránením šírenia ochorenia COVID-19, ako to uvádzal vo vyjadrení okresný súd.

16. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietiahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmto článkom ústavy (II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovel (I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

17. Ústavný súd vzhľadom na uvedené uzatvára, že postup okresného súdu v celom posudzovanom období smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, čo je hlavným účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, k čomu napokon došlo. Postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol síce optimálny a k istým prietahom v konaní došlo, avšak uvedené nedosahovalo takú intenzitu, aby ústavný súd vyslovil porušenie uplatnených práv sťažovateľa. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.

18. Keďže ústavný súd nezistil porušenie základného práva sťažovateľa podľa ústavy ani práva podľa dohovoru, nerozhodol o ďalších jeho návrhoch z dôvodu, že tieto sa viažu na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd a úspech v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu